

JOSEP M. POBLET, *Vida i obra literària de Santiago Rusiñol*. Editorial Bruguera, 1966.

La nit del 17 d'abril de 1903, i de resultes de l'estrena de *L'hèroe*, el Teatre Romea viu un altre dels grans escàndols de l'escena catalana. La guerra de Cuba i la seva fi són recents. I també les conseqüències. Espanya va a la deriva i molts dels seus homes representatius també. Però si a la Península, en general, manca la fermesa i el sentit de voler-se redreçar, a casa nostra, la gent, més que atuir-se, crida i protesta, d'una manera especial els obrers i els homes classificats com a liberals, que eren precisament els qui cercaven una entesa abans de produir-se el desastre. Rusiñol, que, des del seu racó de la llibreria de can *López* de la Rambla, observa que el país no va ni amb rodes, s'atreveix a posar en solfa els qui estimen la «pàtria» solament de boca enfora.

A l'escena apareixen tipus diversos, representant les desferres d'una lluita en què el país ha perdut les darreres colònies. Tot el detritus que hi és abocat, pel boc gros,

sense miraments. Els espectadors, individus desiguals i contradictoris, han sabut per endavant de què és qüestió. I uns i altres, disposats a protestar o a aplaudir, s'han donat cita al Romea. L'ambient tant com carregat, és irrespirable. Els crits, els aplaudiments i les protestes, continuen al carrer. L'endemà de l'estrena, l'obra és prohibida. La frase final de la comèdia, quan «en Joan», amb els sabre a la mà —el mateix sabre que ha matat l'heroi— diu: «I què he d'haver mort l'hèroe! He mort el gandul del poble! Mireu-los: els del teler són els hèroes!», corre de boca en boca, ja sigui en termes encomiàstics o de protesta.

És per tot plegat que, d'ençà del 1903, el nom de Rusiñol és envoltat d'una atmosfera especial, que les seves obres assoleixen una autèntica popularitat, que el públic les espera i les llegeix com possiblement no ha llegit, en tal nombre, les de cap altre autor català, si deixem de banda Josep M. Folch i Torres, Frederic Soler, etcètera.